

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 45/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kehittämisestä vuosina 2011—2014

Sosiaali- ja terveystoimikunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä tammikuuta 2010 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kehittämisestä vuosina 2011—2014 (HE 328/2010 vp) valmistelevalle sosiaali- ja terveysvaliokuntaan samalla määrännyt, että hallintovaliokunnan on annettava asiasta lausunto sosiaali- ja terveystoimikunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Päivi Salo ja ohjelmapäällikkö Juha Teperi, sosiaali- ja terveysministeriö
- hallitusneuvos Auli Valli-Lintu, valtiovarainministeriö

- ylijohtaja Marina Erhola ja osastajohtaja Markku Pekurinen, Terveystoimen ja hyvinvointin laitos
- johtaja Jussi Merikallio, Suomen Kuntaliitto
- kaupunginjohtaja Lauri Lamminmäki, Kouvolan kaupunki
- apulaiskaupunginjohtaja Aulis Laaksonen, Porin kaupunki
- professori Aimo Rynänen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Valvira, Sosiaali- ja terveystoimen lupa- ja valvontavirasto
- Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Peruspalvelukuntayhtymä Kallio.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi määräaikainen laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kehittämisestä vuosina 2011—2014. Laissa säädetään niistä yleisistä tavoitteista, joiden suuntaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyviä rakenteita kehitetään. Lain nojalla ehdotetaan toteutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva alueellinen kokeilu, johon kunnat ja kuntayhtymät voivat hakea. Lisäksi säädetään järjestämi-

sen kehittämistä tukevista erityishankkeista, jotka toteutetaan kuntien sekä sosiaali- ja terveystoimien ja sen alaisten virastojen ja laitosten yhteistyönä. Samalla säädettäisiin kokeilussa mukana olevien alueiden oikeudesta poiketa eräistä valtionavustuksen hakemista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojen käsittelyä koskevista säännöksistä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman

pian ja se on tarkoitettu olemaan voimassa vuoden 2014 loppuun.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetun lain (169/2007) nojalla on käynnistynyt merkittävä kunnallisia palveluja ja niiden organisointia koskeva uudistusprosessi. PARAS-hankkeen avulla on uudistettu myös kuntien vastuulla olevaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Tämän uudistustyön toimeenpano jatkuu PARAS-puitelain pohjalta aina vuoden 2014 loppuun saakka. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisen eheyden vahvistamiseksi edelleen hallintovaliokunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys HE 268/2010 vp.

Nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen tarkoituksena on toteuttaa määräaikainen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskeva alueellinen kokeilu, johon kunnat ja kuntayhtymät voivat hakea. Hallintovaliokunta on terveydenhuoltolain (1326/2010) säätämiseen liittyneestä hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa suhtautunut ennakkollisesti myönteisesti tällaisen kokeilun järjestämiseen (HaVL 27/2010 vp).

Ehdotetussa laissa määritetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen tavoitteet asiallisesti varsin samansisältöisesti, vaikkakin hieman poikkeavin ilmaisin, kuin uuden terveydenhuoltolain 2 §:ssä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä kehitetään käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriön sekä sen alaisten virastojen ja laitosten sekä alueelliseen kokeiluun hyväksyttävien kuntien ja kuntayhtymien yhteistyönä. Valiokunta huomauttaa, ettei kokeiluun kuitenkaan liity uusia merkityksellisiä toimivaltuuksia. Lakiehdotus jää sisällölliseltä vaikutukseltaan kaikkiaan hyvin ohueksi. Sosiaali- ja terveysministeriön hankerahoituksella on jo tähän mennessä tehty vastaavankaltaista kehittämissuorityötä. Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämissuorityöistä on nyt esillä olevaa kokeilulakia vas-

taavaan tapaan säädetty niin terveydenhuolto- laissa kuin kunta- ja palvelurakennemuutostusta koskevassa laissakin. Valiokunta kiinnittää sosiaali- ja terveysvaliokunnan huomiota myös lakiehdotuksen nimikkeeseen, laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kehittämisestä vuosina 2011—2014. Tosiasiallisesti on kysymys alueellisesti rajatusta määräaikaisesta kokeilusta ilman uusia toimivaltuuksia.

Valiokunta pitää sinänsä kannatettavana kokemusten hankkimista sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen kehittämiseksi. Esimerkiksi aiemmat hallinnonuudistamiskokeilut, kuten vapaakuntakokeilu, ovat synnyttäneet pysyviä, konkreettisia ja toimivia muutoksia. Saadun tiedon mukaan sosiaali- ja terveysministeriön on tarkoitus hyväksyä kokeiluun ensi vaiheessa vain viisi kaupunkiseutua, kun halukkuutta kokeiluun on ilmennyt yhteensä 16:lla kuntien ja kuntayhtymien muodostamalla alueella. Valiokunta katsoo, ettei viiden kokeilualueen pohjalta saada riittävän laajoja tuloksia erityyppisiltä alueilta. Valiokunta pitää välttämättömänä, että kokeilua laajennetaan kattamaan kaikki kokeiluun halukkaat alueet. Ministeriön, Terveystien ja hyvinvoinnin laitoksen ja kokeilualueen yhteistyöllä on myös tarvittaessa tarkennettava kokeilusuunnitelmia konkreettisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hallintovaliokunta korostaa sosiaali- ja terveydenhuollon merkitystä asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämisessä sekä toimintakyvyn ylläpitämisessä. Toimialan merkitys näkyy etenkin julkisessa taloudessa, mutta myös koko kansantaloudessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset muodostavat noin 50—60 prosenttia kuntien menoista. Väestön ikääntyessä palvelutarpeet ja samalla kustannuspaineet kasvavat entisestään. Näistä syistä sosiaali- ja terveydenhuollon eheys, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon integraation vahvistami-

sen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen organisointi sekä palvelukokonaisuuksien kehittäminen ihmiskeskeisesti on ensiarvoisen tärkeää. Samalla on kyettävä ratkaisemaan palvelutuo-
tannon rahoittamiseen liittyvät kysymykset. Kokeilujen avulla syntyviä hyviä toimintamalleja onkin tärkeää hyödyntää tehokkaasti. Valiokunta tähdentää, etteivät hallinnolliset ratkaisut saa nousta kokeilussa keskeisimmiksi, vaan palve-

lut, niiden korkea laatu ja saatavuus koko maassa.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta esittää,

että sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Antti Rantakangas /kesk
vpj. Tapani Mäkinen /kok
jäs. Marko Asell /sd
Maarit Feldt-Ranta /sd
Juha Hakola /kok
Heli Järvinen /vihr
Pietari Jääskeläinen /ps

Oiva Kaltiokumpu /kesk
Elsi Katainen /kesk
Timo V. Korhonen /kesk
Outi Mäkelä /kok
Petri Pihlajaniemi /kok
vjäs. Veijo Puhjo /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.